

Ds C. antwoordde toen: dus het was niet die militante man. Ik repliceerde: pardon, dat was de ene fout (het onderwerp van den volzin); de andere fout was: het gezegde (niet van den man, maar van den volzin).

M.a.w.: er is heelemaal geen scheids-rechter geweest.

En als Ds C. nu den eersten keer mij letterlijk had geciteerd, of tenminste den tweeden keer, dan was dit heele gevalletje, of tenminste het terugkomen op het gevalletje overbodig geweest. Wil Ds C. ook nog even zijn lezers zeggen: dat het óók een legende was, dat er een scheids-rechter op het toneel gekomen is? En dat niet slechts een onbeteekenend onderdeelje, maar het HEELE verhaal van Ds C. onwaar geweest is?

K. S.

III ZIELKUNDE III

Vooropmerkingen voor een nader onderzoek omtrent „de Ziel“.

Gelijk wij in ons nummer van 4 Mei zeiden, hadden wij te onderzoeken de bewijsmethode, zooals die in het door ons besproken boek wordt toegepast.

Tot ons leedwezen moesten wij concludeeren, dat wij ons noch wat de methode aangaande de schriftuurlijke bewijzen betrefte, noch wat het beroep op andere gronden dan de schriftuurlijke aangaat, met den schrijver kunnen vereenigen.

Die dingen zijn naar wij meenen nu niet slechts enkele formeele haarklooverijen. Immers het gaat om de vraag, of een zekere opvatting, die zich critisch stelt tegenover allerlei terminologie, dat doet op goede gronden.

En wanneer deze „richting“ dan bepaalde terminologieën en opvattingen bestrijdt, dan betreft dat niet betrekkelijk onverschillige uitdrukkingen, maar dan gaat het om uiterst belangrijke dingen.

Waar zoo sterk critisch wordt opgetreden tegen het spraakgebruik van eeuwen, ook tegen uitdrukkingen die gemeengoed geworden zijn van de belijdende christenen, waar zelfs uitdrukkingen uit de belijdenis op zijn minst een anderen zin ontvangen dan zij tot dusver plachten te hebben — daar behoort men toch wel heel sterk te staan en behoort men althans zijn schriftuurlijke bewijzen zoo aan te wenden, dat het gebruik dezer bewijzen zoo veel mogelijk onaanvechtbaar is. Hier is evenwel, gelijk wij meenen te hebben aangetoond, de situatie anders.

Daarom betreuren wij het des te meer, dat de schrijver niet eenigszins meer critisch zijn bewijsgronden heeft gezien. Het werk dat hij ondernam was het overigens ten volle waard.

Wij hadden gaarne gezien, dat de schrijver óf zijn aanval op onder ons tot dusver geldende meeningen had uitgesteld óf dat hij in zijn motivering gelukkiger ware geweest.

Vergeeten wij toch niet, dat op het standpunt

van den schrijver de tot dusver verkondigde opvatting omtrent het substantieel bestaan van de ziel moet worden prijs gegeven. De schrijver oordeelt, dat de ziel een „pseudo-ding“ is. Volgens zijn meening duiden de woorden lichaam en ziel slechts een „verscheidenheid“ aan die door God in het menselijk leven is gelegd. „De ziel“ is alleen maar een functiegroep.

Maar waarlijk niet alleen de tot dusver gangbare opvatting over de ziel als substantie valt.

Wij willen enkele voorbeelden noemen. De bekende rectorale oratie van Dr J. Woltjer „De wetenschap van den Logos“ (uit 1891) is volgens het hier verkondigde systeem in haar grondstructuur niet calvinistisch.

De oratie, die dezelfde hoogleeraar Woltjer vijf jaar later hield, en die verscheen onder den titel „Ideel en reëel“ is evenzeer in haar grondopvatting niet calvinistisch.

De opvattingen van Kuyper over den Logos en zijn meening over de theologische wetenschap, zooals hij die neerlegde in zijn standaardwerk de „Encyclopaedie der Heilige Godgeleerdheid“, zijn in haar wezen niet calvinistisch.

Evenmin is het met de beginselen in overeenstemming wat Kuyper zeide over de logica.

Zoo zouden wij talloze voorbeelden kunnen noemen. Het ligt niet op onzen weg, in deze rubriek op al deze punten in te gaan.

Wij behandelen hier slechts de punten die betrekking hebben op de zielkunde.

Nu duiden wij het den schrijver zeker niet euvel, dat hij op belangrijke punten een andere meening heeft dan Kuyper en Woltjer, e.a. We willen voor ieder gereformeerd man van wetenschap de noodige vrijheid gaarne gehandhaafd zien.

Maar tevens is wel duidelijk, waarom wij óók meenen, dat een schrijver, die zoo heel andere, principieel andere opvattingen verdedigt, dan die welke tot dusver calvinistisch heetten, zich in ieder geval op de Schrift moet beroepen; en dat op zulk een wijze dat zijn beroep ook exegetisch volkomen in orde is.

Maar nu is uit den aard der zaak ook anderzijds waar, dat een schrijver, die in zijn beroep op de Schrift methodisch fout gaat, niet het recht heeft voor zijn afwijzende houding ten opzichte van hetgeen tot dusver onder calvinisten geldig had, algemeenen bijval te verwachten.

...

Het is onze taak om speciaal een nader onderzoek in te stellen, welke bij de door ons besproken richting de beschouwingen zijn over „de ziel“.

Wanneer wij dat doen, kunnen wij echter niet nalaten, erop te wijzen, dat, ofschoon de bedoelde „richting“ heel haar systeem aandient als gegrond op de Schrift, toch op uiterst belangrijke en gewichtige punten deze opvatting op geen enkele wijze op de Schrift zelve wordt gebaseerd.

Daarmede staan wij voor een eigenaardige moeilijkheid.

Immers men eischt voor de verdedigde opinie

roeping buitengewoon geweest. Van zijn vroegste jeugd af bezat hij een onwrikbaar bewustzijn van zijn levensstaak. In de moeder-school werden door een voortreffelijke opvoeding de eerste zaadkiemen van het godsdienstig leven hem in het hart gelegd. Van Mary King, een eenvoudige „keukenmeid“, streng Calvinistisch in haar overtuiging en zeer geconfit in den Bijbel, ontving hij zijn eerste lessen in de theologie. „Van deze in haar levenswandel nauwgezette dienstmaagd des Heeren“, zoo getuigt hij later, „heb ik meer geleerd, dan ik van zes der hedendaagsche doctoren in de theologie geleerd hebben zou“.

Een eenvoudige handwerksman, die in de Methodisten-samenkomst sprak, was het middel, dat hij, na een periode van zwaren zielestrijd, tot ruimte kwam. Zijn tekst was: „Ziet op Mij en wordt behouden, alle gij einden der aarde.“¹⁾ Omdat hij volstrekt geen kennis had, zegt Spurgeon, was hij wel genoodzaakt, zich streng aan zijn tekst te houden. Hij riep maar telkens: „Zie! zie! Zie op Mij!“ Terwijl hij zijn oogen strak op mij gericht had, zeide hij: „Jongeling, gij ziet er zeer ongelukkig uit“. „Was of hij alles wist, wat er in mijn hart omging. „En gij zult altijd ongelukkig blijven“, zoo vervolgde de timmerman, „indien gij niet gehoorzaamt aan het gebod in mijn tekst vervat: Zie! Zie! Zie! Gij hebt niets anders te doen dan te zien en te leven“.

Deze scherp gemikte pijl trof doel. Niet alleen straalde in die ure een helder licht hem in de ziel, ook ontving hij toen een treffelijke les in het hanteeren van den boog, welke hij later op meesterlijke wijze in praktijk heeft gebracht. In zijn preeken wekt het dikwijls verwondering, hoe Spurgeon de welgeveerde pijl precies op den boog wist te zetten en scherp wist te richten.

Al meer leefde in hem de vurige begeerte, dat hij in den wijngaard des Heeren zou mogen ar-

men zeker gezag op, omdat men pretendeert de meening van de Schrift weer te geven. Telken weer toch leidt de schrijver de uiteenzetting zijner gedachten in met zinnen als deze: „De schriftuurlijke wijsbegeerte leert“ (pag. 23), „de schriftuurlijke wijsbegeerte aanvaardt“ (pag. 23), „de schriftuurlijke wijsbegeerte beschouwt“ (pag. 38), „de Calvinistische wijsbegeerte richt zich“ (pag. 38), enz. Maar bij nadere beschouwing blijkt, dat zeer vele voor het systeem waarlijk beslissende grondgedachten eigenlijk alleen maar een stelling verleggenwoordigen, zonder dat deze stelling uit de Schrift of uit de historie of op andere wijze wordt bewezen. Als voorbeeld nemen wij de uitspraak: „De grens tusschen God en kosmos is de wet“, die voor het systeem toch wel van fundamenteele betekenis is.

Gaarne releveeren wij hier, wat Prof. Dr H. H. Kuyper schreef in „De Heraut“ van 18 Februari j.l.

Prof. Kuyper schreef het volgende:

„Er zouden nog meer opmerkingen te maken zijn, bijv. wanneer Prof. Vollenhoven op blz. 24 zegt, dat de grens tusschen God en den kosmos (wereld) is de wet, want al wat boven de wet voor den kosmos staat is souverain over den kosmos en deze eer komt alleen toe aan den God der Schriften. Want al ontken ik niet, dat in dit „onder de wet staan“ een kenmerkend onderscheid ligt tusschen God en de wereld, toch schijnt het mij minder juist, het onderscheid alleen of hoofdzakelijk daarin te zoeken. De grens ligt evenzeer in het geschapen zijn van de wereld en wat onze Gereformeerde Theologen steeds met nadruk op den voorgrond stelden: de oneindigheid Gods en de eindigheid van alle schepsel; finitum non est capax infiniti; het eindige, de kosmos, wordt daardoor veel scherper van het oneindige, d.i. God onderscheiden.“

Maar wanneer het zoo staat, dat een dergelijke voor het systeem zoo niet alles dan toch wel veel beteekenende grondstelling eigenlijk ontleend is aan het denken van een auteur zonder dat de Schrift ons grond of noodzaak geeft zulk een stelling tot basis te kiezen, dan spreekt het vanzelf, dat het niet wel mogelijk is nu te betoogen, dat iemand, die deze stelling en het daarop gebouwde systeem niet zonder meer aanvaardt, ingaat tegen de calvinistische gedachte.

Nog een ander voorbeeld mogen wij hier geven. Wanneer de schrijver gesproken heeft over „de toepassing van de gedachte“ der souverainiteit in eigen kring „op betrekkelijk nieuw terrein“, en hij zoo de onderscheiden wetskringen bepaalt, dan zegt hij:

„Vandaar dat we, lettende op de geschiedenis der wetenschap, op 't oogenblik meenen reeds de volgende functies te kunnen onderscheiden: de arithmetische, de ruimtelijke, de fysieke (= energetische, inclusief de kinetische energie voor welke de oude mechanica alleen oog had), de organische, de emotionele of psychische, de analytische of logische, de historische, de linguïstische, de sociale, de oeconomische, de aesthetische, de iuridische, de ethische en de pistische functie“).

Wij wijzen hier op de woorden: „lettende op de geschiedenis der wetenschap“, op de woorden „op 't oogenblik“ en op het woord „reeds“.

1) a.w. pag. 31.

beiden. Aan zijn moeder schreef hij 9 Februari 1850: „O, hoe wenschte ik iets voor Christus te kunnen doen“. Op geheel ongedachte en ongezochte wijze is deze wensch vervuld. Een vriend, die met hem naar de samenkomst te Teversham zich begaf, stelde hem onderweg zoo maar in eens voor de vraag: „Welken tekst denkt gij te bespreken?“ Zijn bestist antwoord luidde: „Er is geen haar op mijn hoofd, dat aan preeken denkt“. Maar de vriend hield aan en zei: „Ik heb op de Zondagschool gemerkt, dat dit wel gaan zal“. In vertrouwen op de hulpe Gods gaf Spurgeon zich gewonnen. En hij heeft toen gesproken over 1 Petrus 2:7 „U dan die gelooft, is Hij dierbaar“. Deze tekstkeuze voor zijn eerste preek is zeer kenmerkend. 't Is geworden het groote, onuitputtelijke thema van geheel zijn prediking. Als zestienjarig jongeling sprak hij daarna avond aan avond in de omliggende dorpen. Reeds toen maakte hij op zijn hoorders een diepen indruk. Zij luisterden gaarne naar hem. Wat er ook aan dat beginwerk moge hebben ontbroken, in één opzicht was het gelijk aan den arbeid van heel zijn leven. De hoofdgedachte was ook toen, evenals later altijd: „Jezus Christus en dien gekruisigd“. Wat hij als Evangelieprediker in zijn jongelingsperiode was, dat is hij al meer, al rijker en al voller geworden. Alles in hem toont, dat hij een leerling was van de hoogste school: de school van Jezus, waar hij onderwezen werd in de krachtigste redeneerkunst: „de betooning des Geestes“, in de hoogste wetenschap: „de kennis Gods“, in het diepste mysterie: „de verborgenheid der genade“. Geen eigenlijke godgeleerde, maar wél een van God geleerde. God zelf was zijn onderwijzer. Man van één Boek, den Bijbel, met slechts één ideaal, dat heel zijn ziel in vlam zette: zielen te winnen voor Jezus, zijn Heere en Meester.

Zijn vader drong er nu weer op aan, dat hij een of ander College zou bezoeken. Maar hij

Hieruit voede deze opvatting kringen doch diend als in

De schrijver het standpunt den door hem punt hij zich toogden, na bij den ter Dr A. Kuyper en in de gronden grond verdeelen na En deze kringen va kringen va

Wil de zijn wijsbegelegen geen sooniijk op daar ligt, c Wij hebben hier op h die misschi ter sprake den schrijv dit schema

Alleen m legen, wan stellen dat een sche aanvaarden in strijd Calvinisme een meen wezenlijk c een kracht ongereform in elk gev van eenige Gods in Z Geestes ov liden der zijn.

Deze op maken om zijds elken denken wa anderzijds hun denke koers zeil punten do bakens is.

Maar wi der rusten in verband moeten k In verba ben wij opvatting „de ziel“ Op dat

Op dat

schreef h zich hier om met r zoo zegt drie à vi bridge“.

Meer e ik niet n college te veel licht genade, d dat ik er

Hij was jaren lan ten wijde scholastie tische oef nen beste streeks a komt, dat dienstond te staan, sloten w

Toch w lijk dit v juisten n kracht o „in zijn g en een z vorming

Toen h preek in opkomst eerst wa dacht m

3) J. W. Succes van 4) Spurg 5) Die 1 Art. Spurg

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSEN

De Spurgeon-Herdenking.

III.

Een prediker bij de gratie Gods.

Van Spurgeon wordt vaak gezegd, dat hij zonder opleiding tot het predikambt is gekomen. Dit is in zooverre waar, dat hij geenerlei academische vorming heeft gehad. Ofschoon zijn vader herhaalde malen hem opwekte om toch naar de Universiteit te gaan, en beloofde, daartoe hem in de gelegenheid te zullen stellen, Charles heeft dit echter niet gewenscht.

Toen hij al in Londen was, werd nog langen tijd over hem gesproken als een ongepolijst jong-mensch, zonder veel kennis. Dit was evenwel geheel onwaar. Op school is hij altijd de eerste van zijn klas geweest. Zijn onderwijzer Edward Leeding gaf van zijn later zoo beroemd geworden leerling het meest loffelijke getuigenis. En meer dan één deskundige, die Spurgeon van nabij kende, heeft verklaard, dat hij reeds op zeventien-jarigen leeftijd zonder moeite een academischen graad had kunnen behalen.¹⁾

Deze zeer bijzondere man heeft ook een bijzondere opleiding en bijzondere vorming gehad. Van jongsaf openbaarde zich zijn groote originaliteit. „Selfhelp“, deze echt Engelsche karaktertrek was bij hem in sterke mate. Hij was zijn leeftijd in alles vóór. De knaap was vóór zijn tijd man. Van kindsaan blijkt, dat hij sui generis was, geheel zijn eigen soort.

Zijn toerusting en opleiding zijn evenals zijn

1) Charles Haddon Spurgeon, door C. S. v. Schellema, blaz. 13.

2) Jesaja 45:22 (Engelsche vertaling).

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Bijbel en Natuur.

I.

Inleiding.

Wie eenigszins nauwkeurig de Heilige Schrift leest, komt telkens beschrijvingen, mededeelingen en begrippen tegen, die verband houden met het klimaat, de bodemgesteldheid, de planten- en dierenwereld van Palestina en omliggende landen, of, anders gezegd, met gegevens en feiten, betrekking hebbende op de „natuurlijke historie” der landen. Deze gegevens en feiten hebben waarde voor het inzicht in de Heilige Schrift en voor de juiste exegese van tal van Bijbelplaatsen.

Hier is dus sprake van wat men zou kunnen noemen een hulpwetenschap voor de exegese. Dit wordt meer en meer ingezien door de mannen, die zich met de studie van de exegese bezighouden. Verschillende deelen van de serie „Korte Verklaring” dragen hiervan al de blijken. Maar hiermede gaat tevens gepaard een duidelijker worden van de onmogelijkheid om deze hulpwetenschap zelf grondig te beheerschen. Het is reeds eenige jaren geleden, dat Prof. Aalders in het Geref. Theologisch Tijdschrift aandrang op samenwerking inzake Schriftstudie tusschen theologen, geologen en biologen.¹⁾

Het is natuurlijk ten volle waar, dat de resultaten van deze hulpwetenschap geen invloed hebben op de groote waarheden van het Christendom, en van geen waarde zijn voor den weg der zaligheid. Maar wie zich met ons stelt op het standpunt der ingaving van de geheele Schrift door Gods Geest, zal moeten erkennen, dat alles, wat de beteekenis der woorden van de Heilige Schrift in een duidelijker licht kan stellen, toch de moeite waard is om bestudeerd te worden. Dit was reeds de meening van Augustinus: „Zooals nu sommigen met alle woorden en namen in het Hebreeuwsch, Arameesch, Egyptisch en in welke andere taal ook maar, die in de H. Schriften kan gevonden worden, gedaan hebben, dat zij die woorden, die daarin zonder verklaring staan, stuk voor stuk verklaard hebben; en wat Eusebius gedaan heeft met de chronologie betreffende de moeilijkheden in Goddelijke Boeken, die zijn ervaring vereischen; wat dezen dus gedaan hebben met deze dingen, zoodat het voor een Christen niet noodzakelijk is bij veel dingen wegens kleinigheden zich moeite te geven, zoo zie ik de mogelijkheid, — gesteld, dat een deskundige er plezier in zou vinden zich welwillend moeite te geven ten dienste van de broeders —, dat hij alle onbekende aardrijkskundige plaatsnamen, dieren of kruiden, boomen, steenen of metalen enz., die de Schrift ook maar noemt, soort bij soort bespreekt, stuk voor stuk rangschikt en uitgeeft.”²⁾

Men heeft dikwijls gezegd: „De Bijbel is geen

1) Theol. Tijdschrift Sept. 1926 en April 1927.

2) Augustinus, „De doct. Christ” II—39—59. (Zie Fonck, „Streifzüge durch die Biblische Flora”, pag. 12.)

die in staat zijn te prediken?” Maar weldra verkondigde hij met blijmoedigheid en kracht het Woord. En alles toonde, hoezeer de overtuiging in hem leefde, dat hij van Godswege een boodschap had te brengen.

Door zeer velen echter werd hij met minachting en vooroordeel aangezien. Zelfs tegengehouden en tegengesproken. Toen hij op een naburige plaats preeken zou, werd hem bij de ontmoeting door den predikant aldaar toegevoegd: „Mijn preekstoel staat voor geen jongens open”. Doch na de samenkomst leide deze de hand op Spurgeons schouder en sprak: „Mijn jongen, gij hebt zóó gepreekt, dat ik weinig kans zie het te verbeteren.”

Toen hij het beroep naar Londen aanvaard had, werd tot zijn vader gezegd: „Uw zoon houdt het nooit in Londen uit, geen zes maanden!” Zelfs de drukpers was in het eerst hem teagen. Maar de Geest des Heeren sterkte hem in deze vuurproef. En weldra werd hij om zijn getrouwe bediening van het Evangelie hoe langer hoe meer geacht en geliefd.

Men herkent in Spurgeon steeds den autodidact. Hij is niet door professoren, maar door den Geest Gods zelf gevormd. Steeds gaf hij zich geheel zooals hij was. Hij bezat Christelijken heldenmoed, een geheiligd zelfbewustzijn. Vaak is hij beschuldigd van ingenomenheid met zich zelf, van verwaandheid. Doch het tegendeel blijkt uit zijn bekenissen, dat hij steeds bad tegen de zonde van hoogmoed, waartegen hij heel zijn leven had te strijden. Aan zijn bruid Suzanna Thompson, die z'n voortreffelijke echtgenoot is geworden, schreef hij: „Ik zal mij zeer grootelijks aan u verplicht rekenen, indien gij varig en dringend voor mij wilt bidden. Ik sidder bij de duizelingwekkende hoogte, waarop ik sta, en ik zou wenschen onbekend te zijn, want waarlijk ik ben onwaardig de eer, die men mij aandoet.”

In plaats van hoogmoedig zich te beloonen, was

handboek voor de natuurlijke historie.” Daar schuilt wel iets waars in. Vooral wat betreft de benaming van verschillende dier- en plantengroepen. Die komen niet altijd met onze tegenwoordige systematische termen overeen. Wanneer wij in den Bijbel lezen over „kruipende dieren”, dan omvat dat niet precies wat wij tegenwoordig „kruipende dieren” of „Reptilia” noemen, maar het biologisch begrip: dieren, die over den grond kruipen, dus naast de slangen ook wormen, rupsen en dergelijke. In Psalm 104:18 wordt gesproken van de steenrotsen, waarin de „konijnen” hun toevlucht vinden. Dat hiermede ons konijn niet kan bedoeld zijn, zal duidelijk zijn, als we bedenken, dat deze dieren uitsluitend in zelf gegraven holen leven en slechts in zandstreken worden gevonden. Hier is blijkbaar sprake van de klipdas (*Procavia syriaca*), een dier ter grootte van een konijn, ook met gespleten bovenlip en tatharen. De teenen dragen echter hoeven.³⁾ Zoo zijn er meer voorbeelden aan te halen. Trouwens, men kan ook niet anders verwachten, daar de systematische indeelingen, zooals wij die kennen, van veel later tijd zijn.

In ander opzicht is deze uitspraak echter absoluut onjuist. De gegevens over flora en fauna in den Bijbel zijn zoo verrassend nauwkeurig, dat het ons met eerbiedige verwondering vervult. Tal van fijne biologische bijzonderheden treffen den opmerkzamen lezer van Gods Woord, vooral in het Oude Testament. In de volgende artikelen zal meermalen gelegenheid zijn hierop te wijzen.

De opzettelijke studie van de natuurlijke historie van Palestina is nog betrekkelijk jong. Wel zijn vroeg en laat verschillende geschriften verschenen, die onderwerpen uit dit gebied behandelden, maar van systematische studie was vooralsnog geen sprake. Die is eigenlijk pas begonnen, toen verschillende personen, die korter of langer tijd in Palestina hadden doorgebracht, daaraan hun aandacht wijdden. Tusschen 1867—1888 verscheen E. Boissier, *Flora orientalis*, het eerste zuiver wetenschappelijk werk op dit gebied, dat echter, daar het in het Latijn geschreven is, niet die waardeering heeft gevonden, waarop het aanspraak maakt.⁴⁾ In 1889 gaf H. B. Tristram zijn „*Natural History of the Bible*”, terwijl in 1896 de „*Flora of Syria, Palestine and Sinai*” van Rev. G. E. Post verscheen.⁵⁾

Sinds dien tijd is het aantal publicaties sterk toegenomen, ook in verschillende tijdschriften als het „*Zeitschrift des Deutschen Palästina-Vereins*”, de „*Quarterly Statements of the Palestine Exploration Fund*”, het „*Palästina-Jahrbuch*” en vele andere. De namen van Blankenhorn, Schwöbel, Steuernagel, Aaronsohn, Schneller, Schmidt en Gulke mogen niet onvermeld blijven.

In het bijzonder moet echter nog genoemd worden Gustaf Dalman als een der allergrootsten op dit gebied. Een jarenlang verblijf in Palestina heeft hem gemaakt tot een der beste kenners van taal, land en volk. Hiervan geven zijn talrijke artikelen in allerlei tijdschriften, maar vooral zijn beide werken „*Orte und Wege*

3) Brehms Tierleben XII, pag. 591 v.v.

4) Fonck, „Streifzüge...”, pag. 5.

5) Het eerste deel van de tweede druk van dit werk, bewerkt door J. E. Dinmore, is in 1933 verschenen.

hij in den omgang zeer eenvoudig en gezellig. Hoezeer tot scherts geneigd, verloor hij den ernst nooit uit het oog. Zijn moed rustte in ootmoed, welke steeds diep er van doordrongen is: „Door de genade Gods ben ik wat ik ben”. Dat apostolisch woord straalt als een zon over zijn gansche leven.

Wijlen Prof. L. Lindeboom heeft gezegd: „Een goede, alzijdige en grondige opleiding is zonder tegenspraak van zeer groote waarde, maar de eerste vereischte is toch de persoon zelf, zijn begaafdheid en ijver, en van de voortdurende leiding en bekrachtiging door den Geest Gods hangt zijn toeneming en vruchtbaarheid af.”

Dit persoonlijk element treedt in alles bij Spurgeon sterk op den voorgrond. Het is bij allen arbeid van scheppenden aard de belangrijke factor. Hoe zal iemand, die zelf niet overtuigd is, anderen tot overtuiging brengen? De overtuiging is op den kansel de levende stem van de waarheid, die hij verkondigt. Het maakt ongetwijfeld groot verschil of het licht schijnt door een helder dan wel door dof glas.

Het geheim van Spurgeons groote kracht en van zijn onbegrensden invloed ligt in zijn krachtige persoonlijkheid. Hij gevoelde zich een heraut van zijn Koning.

De Kerk des Heeren heeft met name in dezen tijd aan niets meer behoefte dan aan persoonlijkheden: mannen van karakter en vol des Heiligen Geestes. Zulke personen zijn als modellen, die hun beeld in andere naturen van zwakker en weeker gesteldheid overdrukken als metaal in was. Moedervormen zijn ze, die aan veel andere soortgelijke het bestaan geven, en alzo hun beeld vermenigvuldigen en hun arbeid ver buiten hun eigen kring voor duizenden tot zegen doen zijn.

Zóó is het in zeer bijzondere mate geweest bij Spurgeon.

J. P. T.

Hieruit volgt uit den aard der zaak, dat ook deze opvattingen omtrent de onderscheiden wetskringen door den schrijver niet worden aangevend als in de openbaring Gods gegrond.

De schrijver, zich eenmaal gesteld hebbende op het standpunt, dat er bepaalde wetskringen zijn in den door hem bedoelden zin (voor welk standpunt hij zich, naar wij in ons vorig artikel beoogden, naar wij meenen ten onrechte aansluit bij den term „sovereiniteit in eigen kring” van Dr A. Kuyper), vindt immers in het denken en in de geschiedenis der wetenschap den grond om de terreinen van wetenschap te verdeelen naar de daareven aangegeven kringen. En deze kringen beteekenen in wezen niet alleen kringen van wetenschap, maar ook en juist kringen van functies.

Wij de schrijver pogen vanuit deze indeeling zijn wijsbegeerte op te bouwen, wij hebben daartegen geen enkel bezwaar, al zijn wij ook persoonlijk overtuigd, dat het schema, zooals het daar ligt, door ons niet kan worden aanvaard. Wij hebben daarvoor verschillende gronden, die hier op het oogenblik niet ter zake doen en die misschien in een ander verband nog wel eens ter sprake komen. Maar nogmaals, wij willen den schrijver gaarne alle vrijheid laten het met dit schema te probeeren.

Alleen maar, wij hebben er ernstig bezwaar tegen, wanneer men het zóó zou willen voorstellen, dat het niet-aanvaarden van zulk een schema in het algemeen of wel het niet-aanvaarden van dit schema in het bijzonder in strijd zou zijn met de beginselen van het Calvinisme. Wil men het recht vindiceeren om een meening als specifiek-gereformeerd of als wezenlijk calvinistisch te propageeren met zulk een kracht, dat ieder die ervan afwijkt voor ongereformeerd gehouden moet worden, dan dient in elk geval niet een menselijke denkbaarheid van eenige jaren, maar dan dient de openbaring Gods in Zijn Woord en de leiding des Heiligen Geestes over de Kerk van Christus (c.q. het belijden der vaderen) bewijsgrond en maatstaf te zijn.

...

Deze opmerkingen wenschen wij vooraf te maken om daardoor aan te toonen, hoe wij eenzijdig elken levenden uitbouw van het calvinistisch denken warm zullen toejuichen, maar hoe wij anderzijds niet zoo maar hen kunnen volgen in hun denken, die op belangrijke punten een nieuwen koers zeilen, zonder dat hun weg op de hoofdpunten door aan Schrift en belijdenis ontleende bakens is bepaald.

Maar wij laten nu allerlei andere punten verder rusten, voor zoover zij althans niet achteraf in verband met ons onderwerp weer ter sprake moeten komen.

In verband met den opzet dezer artikelen hebben wij slechts noodig te onderzoeken, welke opvatting door meergenoemde „richting” omtrent „de ziel” wordt gehuldigd.

Op dat punt is dus nader onderzoek noodig. J. W.

schreef hem terug: „Het komt mijn vrienden, die zich hier bevinden, voor, dat het mijn plicht is om met mijn volk te Waterbeach te blijven, ja, zoo zegt de gemeente daar eenparig, en zelfs drie à vier leden van den kerkeraad te Cambridge”. Later bevestigt hij zijn, na veel gebeds genomen besluit in een brief aan zijn moeder. „Meer en meer ben ik verblijd”, schrijft hij, dat ik niet naar die Universiteit ben heengegaan om college te loopen. God de Heere schenkt mij zooveel licht op mijn levenspad, zooveel gunst en genade, dat ik geen spijt kan hebben, al was het dat ik er veel voor moest derven en ontberen.”³⁾ Hij was van oordeel, „dat de meeste predikers jaren lang den kostbaren tijd en hun beste krachten wijden aan het graven in de mijnen eener scholastieke geleerdheid, die zij beter aan praktische oefeningen van het ambtsleven hadden kunnen besteden. Dit was oorzaak, dat hij zich rechtstreeks aan kerk en kansel wijdde.”⁴⁾ Daarbij komt, dat hij geheel onverwachts en snel als godsdienstonderwijzer midden in de praktijk kwam te slaan, zoodat universitaire opleiding uitgesloten was.

Toch was Spurgeon geen „leeken-prediker”, gelijk dit vaak met een voor den Protestant onjuisten naam wordt uitgedrukt. Hij heeft zich met kracht op een uitgebreide privaastudie toegelegd. „In zijn geschriften treedt een gedegen theologische en een zóó breede algemeene wetenschappelijke vorming aan het licht.”⁵⁾

Toen hij 19 jaar oud was, hield hij zijn eerste preek in de New-Parkstreet-kerk voor een kleine opkomst van nog geen honderd menschen. In het eerst was hij zoo wit als een laken, menigeen dacht met medelijden: „Welk een jongen nog! Zal

3) J. W. F. Roth Sr., Het leven, de Voortgang en het Succes van Rev. C. H. Spurgeon, blz. 14.

4) Spurgeons Juweeltjes, Inleiding, blz. VIII.

5) Die Religion in Geschichte und Gegenwart. Deel V, Art. Spurgeon.

op aan, dat hij

eken. Maar hij